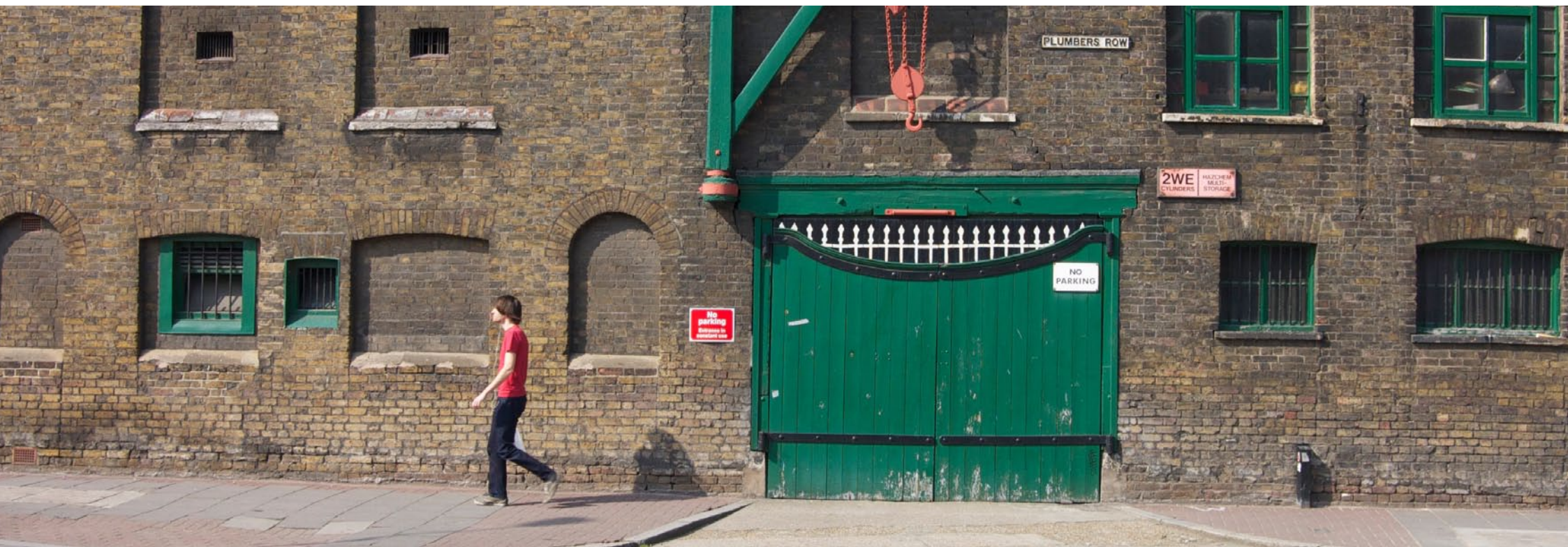

JAK WYPEŁNIĆ LUKI

Ta ścieżka kształcenia opisuje proces storytellingu cyfrowego z wykorzystaniem materiałów, jakie zostały dostarczone przez trzech polskich reemigrantów. Odtwarza ona cały proces twórczy i pokazuje możliwe rozwiązania w przypadku, kiedy materiał (zdjęcia, scenariusz) zawiera luki, które autor chce wypełnić, aby nadać zamierzony kształt narracji.

	Ścieżka Kształcenia JAK WYPEŁNIĆ LUKI
<i>Autor</i>	Łukasz Putyra
<i>Kontakt</i>	fundacja@est.edu.pl
<i>Grupa docelowa</i>	Ścieżka została opracowana w trakcie warsztatów dla polskich reemigrantów, chcących podzielić się swoimi doświadczeniami z zagranicy oraz z powrotu do Polski. Jednakże może być ona wykorzystana w pracy z każdą inną grupą, a w szczególności z osobami o podobnych problemach technicznych, jak te opisane poniżej.

<i>Wyzwania</i>	Materiał został opracowany na podstawie trzech przykładów indywidualnych szkoleń ze storytellingu cyfrowego. Uczestnicy (Agata, Bartek i Mariusz) posiadali różnego stopnia umiejętności posługiwania się komputerem i multimediami, a także różne podejście do wykonywania zadań, lecz wszyscy zmierzali do tego samego celu – chcieli oni stworzyć digital stories ze zdjęć, których nie mieli wcześniej, a nie mogli też zrobić stosownych zdjęć w trakcie warsztatów. Od samego początku wiedzieliśmy zatem, że aby pokazać obrazy ukazujące sceny z zagranicy, będziemy potrzebować zdjęć wykonanych przez innych, lub też trzeba będzie wymyślić coś innego. Ponadto, pojawiły się pewne problemy związane z długością scenariusza i umiejętnością autoprezentacji.
<i>Cel szkolenia lub W jaki sposób te wyzwania motywują i przynoszą efekty w Twojej grupie?</i>	Celem tej ścieżki jest wskazanie drogi trenerom/facylitatorom, którzy chcą prowadzić warsztaty ze storytellingu cyfrowego, a także każdemu, kto chce stworzyć własną narrację cyfrową. Opisaliśmy zatem cały proces storytellingu cyfrowego łącznie z etapem robienia zdjęć oraz pośrednim, metaforycznym wyrażaniem wspomnień i nastrojów.

<i>Opis zajęć</i> <i>Wskazówki:</i> <i>1. Rozbij główne zadania na poszczególne ćwiczenia i proste kroki</i> <i>2. Określ umiejętności niezbędne do rozpoczęcia ćwiczeń i zadań</i> <i>3. Oszacuj długość i ramy czasowe tego ćwiczenia</i> <i>4. Zdefiniuj ryzyko i wątpliwości, które mogą wpłynąć na realizację ćwiczeń</i> <i>5. Opisz krótko podstawowe ludzkie, materialne i finansowe zasoby potrzebne do przeprowadzenia zajęć</i>	Ścieżka ta jest krótkim wprowadzeniem do całego procesu storytellingu cyfrowego z wyróżnieniem tych momentów, które są według nas najtrudniejsze, w pewien sposób nieprzewidywalne lub nawet odbiegają od najczęściej zalecanej procedury. Warsztaty ze storytellingu cyfrowego mogą być prowadzone indywidualnie z każdym z uczestników, jak to opisano poniżej, lub grupowo – uczestnicy pracują wówczas razem, robiąc burzę mózgów, wymieniając się uwagami z trenerem lub między sobą, ucząc się wspólnie jak krok po kroku konstruować swoje opowieści. Mimo tego, że każdy tworzy swoją własną narrację, praca w grupie zawsze wnosi wartość dodaną. Niełatwo oszacować czas potrzebny na ukończenie całego procesu. Zależy on od uczestników, ich umiejętności, energii, pewności siebie czy też innych cech. Cały proces, łącznie z pisanem scenariusza i tworzeniem filmu, średnio trwa trzy, cztery dni (po 8 godzin dziennie). Pewne zadania, takie jak pisanie scenariusza, nagrywanie dźwięku oraz fotografowanie mogą być realizowane bez pomocy trenera, jeśli uczestnicy czują się wystarczająco pewni swoich umiejętności. Definicja „storytellingu cyfrowego” kryje w sobie najważniejsze umiejętności, jakie muszą posiadać autorzy takiej narracji. Pierwsza z nich to zdolność wyrażania siebie za pomocą słów i poprzez obraz w formie krótkiej historii na dany temat. W dalszej kolejności to umiejętności cyfrowe, komputerowe (np. znajomość programów do obróbki filmów, jak Windows Movie Maker, umiejętność edycji zdjęć, obsługa przeglądarki internetowej) oraz umiejętność posłużenia się co najmniej prostym aparatem fotograficznym. Wszystkie braki w tym zakresie będą wymagały większego zaangażowania trenera. Oto wybór potrzebnego sprzętu o różnym stopniu zaawansowania technicznego: • komputer/laptop/tablet do pisania, edycji zdjęć, montażu i nagrywania głosu; • ewentualnie inne urządzenie do nagrywania dźwięku; • aparat fotograficzny – dowolny rodzaj, od tego najprostszego w smartfonie do profesjonalnego sprzętu; • papier i przybory do pisania i kreślenia scenorysu.
--	---

Warsztaty krok po kroku:

I. Warto zacząć od wyjaśnienia lub przypomnienia ogólnej koncepcji storytellingu cyfrowego i poszczególnych faz tego procesu, który obejmuje: wybór tematu lub stylu, scenariusz, scenorys, planowanie i wykonywanie nagrań, edycję zebranych materiałów video oraz dodawanie tekstu, dźwięku i muzyki.

1. W naszym przypadku tematyka była znana od początku, ale wspólnie z uczestnikami wyodrębniliśmy główne punkty planu opowieści, a następnie poprosiliśmy ich o napisanie scenariuszy. W pracy z grupą byliśmy otwarci na propozycje i pozwoliliśmy uczestnikom wybrać ich własny styl.

2. Każdy z nich wybrał najpierw formę potocznego opowiadania, jednakże w jednym przypadku trzeba było wprowadzić poprawki w końcowej fazie, ponieważ narracja okazała się zbyt krótka.

II. Wedle ogólnej zasady, scenariusz powinien liczyć około 250 słów, co daje mniej więcej 4 minuty narracji, jednakże w tym punkcie, tak jak w całym procesie storytellingu cyfrowego, nie można być zbyt bezwzględny – może to stłumić kreatywność. Należy zachęcić uczestników do eksperymentów i zaufać ich wyobraźni.

1. W naszej grupie tylko Mariusz zdołał „zmieścić się” w optymalnej długości tekstu. Bartek napisał tekst o wiele za długi jak na ten typ narracji, natomiast Agata była bardzo oszczędna w słowach. Musieliśmy więc zastanowić się, jak dopasować oba przypadki do naszych potrzeb.

2. W przypadku Bartka skróciliśmy tekst o kilka detali oraz wycięliśmy fragmenty, które uznaliśmy za mniej ważne.

3. Agata natomiast nie zdołała rozwinąć swojego scenariusza, dlatego zdecydowaliśmy się dodać kilka pytań pomiędzy paragrafami czyniąc tekst bardziej interesującym i dynamicznym.

III. Następnym krokiem warsztatów jest tworzenie scenorysu. Jego rodzaj zależy od decyzji, czy opowieść będzie złożona z filmów czy zdjęć. My wybraliśmy zdjęcia i w tym wypadku zalecamy rozrysowanie na papierze wszystkich zaplanowanych scen/zdjęć, które będą później tworzyły film i połączenie ich z tekstem narracji już wcześniej przygotowanym.

IV. Teraz można przejść do wykonywania zdjęć.

Zazwyczaj, twórcy opowieści powinni mieć możliwość wykonania zdjęć po zaplanowaniu scenorysu, jednak w naszym przypadku nie było to takie proste. Głównym wyzwaniem było to, że chcieliśmy pokazać coś z przeszłości, co nie zostało udokumentowane wcześniej zdjęciami lub też istniejące zdjęcia zupełnie nie pasowały do danej narracji. Kolejny problem pojawił się, kiedy chcieliśmy odtworzyć emocje, nastroje i uczucia z przeszłości. Jest kilka sposobów podejścia do tego zadania.

Pobranie losowych zdjęć z internetu wydaje się najłatwiejszym rozwiązaniem i w istocie tak jest, trzeba jednak bardzo uważać na prawa autorskie i zasady wykorzystywania zdjęć. Jeśli nie chcecie, lub nie możecie zapłacić za zdjęcia, najbezpieczniej będzie wykorzystać zdjęcia udostępnione na licencji Creative Commons lub uzyskać bezpośrednią zgodę autora. Tak właśnie rozwiązaliśmy ten problem w dwóch przypadkach – Agaty (wszystkie zdjęcia były „pożyczone”) i Bartka (część zdjęć z Wielkiej Brytanii nie należała do niego).

Innym sposobem na uzupełnienie braków w zdjęciach są rysunki. Jeśli nie możecie uwiecznić czegoś na zdjęciu, narysujcie to, lub coś innego, co wyrazi wasze myśli w metaforyczny sposób. Tego rozwiązania użył w swoim filmie Bartek.

Kolejnym sposobem na wzbogacenie przekazu narracji jest dobranie odpowiedniej muzyki. Więcej informacji na ten temat znajduje się poniżej.

V. Kiedy materiały są gotowe, czas na edycję w programie komputerowym, dodanie tekstu, muzyki i zsynchronizowanie całości. Polecamy wykorzystać w tym celu [Windows Movie Maker](#) – to program na darmowej licencji, łatwy do opanowania, z szerokim wsparciem online.

VI. Narracja powinna być nagrana w cichym pomieszczeniu z dobrą akustyką (bez echa) oraz jeśli to możliwe, specjalnym mikrofonem bądź dyktafonem, lub chociaż smartfonem z dobrym mikrofonem i oprogramowaniem. Czasem trzeba wykonać kilka prób, żeby osiągnąć zamierzony efekt.

VII. Ostatnim etapem nagrywania opowieści cyfrowej jest dodanie podkładu dźwiękowego (muzyki). Tło muzyczne pozwoli znacznie wzbogacić atmosferę opowieści oraz wspomóc ekspresję nastrojów, uczuć, emocji i osobowości autora.

Wpływ muzyki na odbiór filmu można łatwo dostrzec porównując filmy [Mariusza](#) i [Bartka](#). W pierwszym przypadku widzimy połączenie żywej, dynamicznej muzyki z szybką narracją. Dobrze komponuje się to z pozytywnym przekazem i optymistyczną wizją przyszłości. W drugim przypadku natomiast, narracja jest bardziej nostalgiczna, tak samo jak przekaz, głos narratora i muzyka. Oczywiście są to tylko przykłady bardzo indywidualnych sposobów ekspresji, rozwiązań jest bardzo dużo. Również cisza może być rodzajem muzyki.

VIII. Wykorzystując muzykę, trzeba również pamiętać o prawach autorskich. Warto znaleźć darmowe źródła muzyki na wolnej licencji. My korzystaliśmy z [bezpłatnej biblioteki muzycznej](#) na YouTube, ale oczywiście istnieje również wiele innych źródeł tego typu, także te opisane w naszym podręczniku.

<i>Rezultaty kształcenia</i>	Dzięki warsztatom uczestnicy powinni: • poznać podstawy storytellingu cyfrowego; • poznać cały proces tworzenia opowieści cyfrowej i sposób użycia jej jako narzędzia komunikacji; • zdobyć umiejętność przekazywania informacji poprzez ekspresję wizualną, zarówno w sposób bezpośredni, jak i pośredni (symboliczny, metaforyczny); • zdobyć umiejętność posłużenia się urządzeniami komputerowymi i cyfrowymi jak smartfony, aparaty fotograficzne, rejestratory dźwięku itp. w procesie tworzenia digital story.
<i>Przewidywany wpływ na beneficjentów bezpośrednich</i> <i>Przewidywany wpływ na beneficjentów pośrednich</i>	Uczestnicy zdobędą nowe umiejętności oraz narzędzia, które pomogą im przemyśleć i przedstawić własną sytuację, proces migracji i inne ważne momenty życia. Refleksja ta pomoże także rozróżnić to, co ważne i mniej ważne, przyczyny i skutki ich sytuacji, jak i zrozumieć powody własnych emocji, da też wreszcie możliwość podzielenia się tym wszystkim z innymi. Powinno to dać im szansę lepszego zrozumienia siebie oraz poprawić komunikację z ludźmi z ich otoczenia. Doświadczenie to będzie miało również wpływ na osoby, które otaczają uczestników – przede wszystkim będą oni mieli możliwość poznania i dowiedzenia się czegoś więcej o innych krajach poprzez opowieści cyfrowe innych autorów, a także o zjawiskach migracji i reemigracji.
<i>Dokumentacja i zasoby sieciowe przydatne w przygotowaniu scenariusza</i>	Opowieści cyfrowe stworzone w sposób opisany powyżej: • Powrót do samego siebie (Bartek); • Krótka rozmowa o powrocie (Agata); • Między kontynentami (Mariusz); 1. Windows Movie Maker video tutorial. 2. Biblioteka audio YouTube.